

Kongresové dny Asociace výchovného poradenství 9 - 10. 9. 2014 Brno

- dílčí vyhodnocení dotazníkového šetření

Vyhodnocení části c - Kariérové poradenství, otázky č. 13-21

Dotazník byl vypracován pro účely zhodnocení Kongresových dnů výchovného poradenství, které se uskutečnilo 9. a 10. 9. 2014 v Brně. Účastníci byli vyzváni, aby dotazník vyplnili pro účely poskytnutí zpětné vazby pořadateli kongresových dnů. Účastníci dotazník vyplňovali anonymně a odevzdávali ho do rukou pořadatelů v závěru kongresových dnů.

V této části hodnocení dotazníku byly zpracovány otázky č. 13-21, část c., týkající se Kariérového poradenství.

Z celkem 103 účastníků dotazník vyplnilo 58 osob. Z těchto osob byla převážná většina žen (52 žen) a 3 muži (3 osoby údaje o pohlaví nezodpověděli). Věkově spadali respondenti nejčastěji do kategorie 45-54 let (29 respondentů). 17 osob bylo ve věku 55 a výše, 4 osoby ve věku 35-44 let a 3 osoby ve věku 25-34 let (2 respondenti údaje k věku neuvedli). Většina respondentů pocházela ze středních škol (celkem 33 - 30 středních škol a 3 střední školy+vyšší odborné). 21 respondentů působila na základních školách a 4 osoby pocházely z jiných typů organizací (vysoká škola, NÚV, úřad práce a jednou nebylo uvedeno.) Téměř všichni (54 respondentů) působí nebo působili jako výchovný poradce. (2 dotazovaní uvedli, že jako poradce nepůsobí ani nepůsobili, ve 2 případech nebylo uvedeno).

Vyhodnocení jednotlivých otázek

13. Považujete kariérové poradenství (tj. poradenství pro optimální vzdělávací dráhu a uplatnění na trhu práce) za významnou součást své současné poradenské práce?

	Počet celkem	Podíl celkem	Počet ZŠ	Podíl ZŠ	Počet SŠ	Podíl SŠ
Ano	31	55,3	12	57,1	16	51,6
Spíše ano	17	30,3	7	33,3	9	29,0
Ne	0	0	0	0	0	0
Spíše ne	7	12,5	2	9,5	5	16,1
Nevím, neumím posoudit	1	1,8	0	0	1	3,3
Celkem	56	100,0	21	100,0	31	100,0

Na tuto otázku odpovědělo 56 respondentů z 58. Z těchto všech 56 respondentů převážná většina považuje kariérové poradenství za významnou součást své současné poradenské praxe (85,6% - součet procentních podílů odpovědí „ano“ a „spíše ano“).

12,5% uvádí, že kariérové poradenství za významnou součást své současné poradenské praxe spíše nepovažuje.

Z pohledu odpovědí dle typu škol, z 21 respondentů pocházejících ze základních škol, považuje převážná většina kariérové poradenství za významnou součást své současné poradenské praxe (90,4% - součet procentních podílů odpovědí „ano“ a „spíše ano“). 9,5% uvádí, že kariérové poradenství za významnou součást své současné poradenské praxe na základní škole spíše nepovažuje.

Z 31 respondentů pocházejících ze středních škol, také většina dotazovaných považuje kariérové poradenství za významnou součást své současné poradenské praxe (80,6% - součet procentních podílů odpovědí „ano“ a „spíše ano“). 16,1% pak uvádí, že kariérové poradenství za významnou součást své současné poradenské praxe na střední škole spíše nepovažuje.

4 respondenti pocházeli z jiných typů institucí, než základních a středních škol. Jejich odpovědi nejsou samostatně vyhodnocovány.

14. Domníváte se, že byste se měli v budoucnu věnovat kariérovému poradenství více než dnes?

	Počet celkem	Podíl celkem	Počet ZŠ	Podíl ZŠ	Počet SŠ	Podíl SŠ
Ano	17	30,4	3	14,3	11	35,5
Spíše ano	19	33,9	10	47,6	8	25,8
Ne	7	12,5	2	9,5	5	16,1
Spíše ne	11	19,6	5	23,8	6	19,4
Nevím, neumím posoudit	2	3,6	1	4,8	1	3,2
Celkem	56	100,0	21	100,0	31	100,0

Ze všech 56 respondentů z 58, kteří odpověděli na tuto otázku, se většina domnívá, že by se v budoucnu měla věnovat kariérovému poradenství více než dnes (64,3% - součet procentních podílů odpovědí „ano“ a „spíše ano“). 32,1% respondentů (součet procentních podílů odpovědí „ne“ a „spíše ne“) se naopak nedomnívá, že by se v budoucnu měla věnovat kariérovému poradenství více než dnes.

Z 21 respondentů pocházejících ze základních škol, se většina domnívá, že by se v budoucnu měla věnovat kariérovému poradenství více než dnes (61,9% - součet procentních podílů odpovědí „ano“ a „spíše ano“). 33,3% se naopak nedomnívá, že by se do budoucna měla věnovat kariérovému poradenství více než dnes (součet procentních podílů odpovědí „ne“ a „spíše ne“).

Z 31 respondentů pocházejících ze středních škol, se většina domnívá, že by se v budoucnu měla věnovat kariérovému poradenství více než dnes (61,3% - součet procentních podílů odpovědí „ano“ a „spíše ano“). 35,5% se naopak nedomnívá, že by se do budoucna měla věnovat kariérovému poradenství více (součet procentních podílů odpovědí „ne“ a „spíše ne“).

„V naší škole pracujeme v rámci KP nadstandartně, jak jsem zjistila na letošních Kongresových dnech AVP.“ (střední škola)

4 respondenti pocházeli z jiných typů institucí, než základních a středních škol. Jejich odpovědi nejsou samostatně vyhodnocovány.

15. Popište, jak jste jako výchovný poradce zapojen/a do výuky vzdělávací oblasti Člověk a svět práce.

Výchovní poradci jsou do výuky vzdělávací oblasti „Člověk a svět práce“ zapojeni dvěma základními způsoby. Buď jsou do výuky zapojeni přímo – vyučují předmět přímo zaměřený na projekt „Člověk a svět práce“ – v 8. a 9. třídách základních škol se jedná např. o předměty – „Volba povolání“, Člověka svět práce“, na středních školách např. o předmět „Úvod do svět práce“. Ve druhém případě výchovní poradci sice žádný takový předmět nevyučují, ale

podílejí se na zapracování tématu do obsahu předmětů, do kterých může být téma promítnuto (občanská nauka, výchova k občanství a volba povolání, český jazyk, psychologie apod.) Do výuky těchto předmětů pak výchovní poradci docházejí, vyučujícím poskytují konzultace a podporu a náměty. Dále se tito výchovní poradci uvádějí, že možnost podílet se na tvorbě ŠVP, garantují projekty zaměřené na téma svět práce a apod. Vedle této „interní práce“ dále výchovní poradci působí i „navenek“ - organizují besedy a workshopy zaměřené na volbu povolání, spolupracují s úřady práce, zaměstnavateli, se školami vyššího stupně, pořádají „minifestivaly“ zaměřené na vzdělávání a možnosti pracovního uplatnění či se pod jejich vedením škola těchto festivalů účastní.

V porovnání základních a středních škol je v činnosti výchovního poradce na střední škole v rámci tématu „Člověk a svět práce“ patrná činnost více zaměřená na kariérové poradenství – školy se snaží studenty detailněji a prakticky seznámit s pracovním trhem a připravit je na vstup na trh práce (výuka tvorby CV, příprava na pohovory). Mimo to se snaží pomoci žákům v jejich zorientování se v jejich osobních profesních preferencích a zájmech (žákům poskytují individuální konzultace) a motivovat je k aktivitě a převzetí zodpovědnosti za rozhodování o jejich profesním životě. Výchovní poradci na středních školách dále intenzivněji spolupracují s úřady práce a se zaměstnavateli (pořádají besedy a návštěvy), organizují workshopy zaměřené na volbu povolání a profesní dráhy.

„Organizujeme každoročně workshopy pro jednotlivé ročníky se zaměřením na kariéru, umožňujeme individuální konzultace k profesní orientaci pro žáky.“ (střední škola)

„Pravidelné semináře pro oktávu - situace na trhu práce a profesní orientace, žákům odkazy na důležité weby.“ (střední škola)

Na některých školách (základních i středních) výchovní poradci do výuky tématu Člověk a svět práce však nejsou zapojeni vůbec.

16. Domníváte se, že je tématu Člověk a svět práce věnována dostatečná pozornost?

	Počet celkem	Podíl celkem	Počet ZŠ	Podíl ZŠ	Počet SŠ	Podíl SŠ
Ano	13	25,0	7	33,3	6	20,7
Spíše ano	12	23,1	5	23,8	7	24,1
Ne	8	15,4	2	9,5	6	20,7
Spíše ne	9	17,3	5	23,8	3	10,3
Nevím, neumím posoudit	10	19,2	2	9,5	7	24,1
Celkem	52	100,0	21	100,0	29	100,0

Na tuto otázku odpovědělo 52 respondentů z 57. Z těchto všech 52 respondentů se méně než polovina domnívá (48,1% součet procentních podílů odpovědí „ano“ a „spíše ano“), že tématu Člověk a svět práce je věnována dostatečná pozornost. 32,7% dotazovaných (součet procentních podílů odpovědí „ne“ a „spíše ne“) se naopak domnívá, že tématu Člověk a svět

práce dostatečná pozornost věnována není. Nevýznamná část respondentů (19,2%) tuto skutečnost neumí posoudit, nebo neví.

Z 21 respondentů pocházejících ze základních škol, se více než polovina domnívá, že tématu Člověk a svět práce je na škole věnována dostatečná pozornost (57,1% - součet procentních podílů odpovědí „ano“ a „spíše ano“). 33,3% se naopak nedomnívá, že tématu Člověk a svět práce je na škole věnována dostatečná pozornost (součet procentních podílů odpovědí „ne“ a „spíše ne“).

Z 31 respondentů pocházejících ze středních škol, se méně než polovina domnívá, že tématu Člověk a svět práce je na škole věnována dostatečná pozornost (44,8% - součet procentních podílů odpovědí „ano“ a „spíše ano“). 31% se naopak nedomnívá, že tématu Člověk a svět práce je na škole věnována dostatečná pozornost (součet procentních podílů odpovědí „ne“ a „spíše ne“).

2 respondenti pocházeli z jiných typů institucí, než základních a středních škol. Jejich odpovědi nejsou samostatně vyhodnocovány.

17. Co se domníváte, že by mohlo přispět k posílení úrovně kariérového poradenství?

Podle respondentů by k posílení kariérového poradenství mohla přispět celá řada věcí. V základu by mělo dojít k systémovým změnám, které by byly posvěceny institucionálně „ze shora“ a umožnily by kariérové poradenství zavést do škol ve větším rozsahu, než v jakém je ve školách praktikováno doposud. Konkrétně by vytvoření většího prostoru pro možnost poskytování kariérového poradenství znamenalo snížení úvazku výchovného poradce v přímé pedagogické práci a navýšení úvazku pro výchovné poradenství, dále pak podporu činnosti výchovného poradce ze strany vedení školy (větší zázemí a prostoru pro činnost výchovného poradce jednotlivě i v systému celé školy), vyšší odbornost výchovných poradců danou širší, kvalitní, ucelenou, systematickou a především finančně dostupnou nabídkou vzdělávání v oblasti kariérového poradenství včetně kvalitních a dostupných metodických a výukových materiálů (současné kurzy jsou drahé ...). Dále by úroveň kariérového poradenství na školách podle respondentů měla pomoci posílit větší provázanost základního a středního školství s prostředím pracovním (spolupráce s úřady práce, se zaměstnavateli), včetně intenzivnější spolupráce základních a středních škol s navazujícími stupni škol. Ve stejné míře respondenti považují za dobré sdílení příkladů dobré praxe (dobrá praxe kariérového poradenství na škole či příklady „dobré praxe“ v podobě úspěšných žáků) a ve větším „sdílení“ zkušeností z praktikování kariérového poradenství mezi školami navzájem. Pomoci zvýšit úroveň kariérového poradenství by též mohlo zavedení výuky předmětu kariérového poradenství a zvýšení zájmu žáků /studentů o jejich vlastní budoucí život.

„Žáci by měli mít dobře rozvinutou zájmovou oblast, měli by znát sami sebe.“

„Větší zájem ze strany žáků - mít před sebou životní cíle, zájem o informovanost o pracovních místech.“

18. Co se domníváte, že by mohlo přispět ke zvýšení dostupnosti kariérového poradenství?

Ke zvýšení dostupnosti kariérového poradenství by podle respondentů měly přispět v zásadě stejná opatření uvedená v odpovědích na otázku předcházejícím. Jsou to především – systémové změny vytvářející více prostoru pro práci výchovného poradce na školách, možnosti kvalitního a finančně dostupného vzdělávání pro výchovné poradce včetně větší finanční podpory kariérového poradenství na školách, otevřená spolupráce mezi školami všech stupňů. Další možnosti vedoucí k navýšení dostupnosti kariérového poradenství respondenti vidí v užší spolupráci školy s rodiči žáků, s úřady práce, se zaměstnavateli a v neposlední řadě v propagaci kariérového poradenství (webové stránky KP, navýšení počtu organizací, které se kariérovým poradenstvím zabývají, zvýšení informovanosti o kariérovém poradenství, posílení členské základny výchovného poradenství apod.).

19. V čem spatřujete možnost dalšího prostoru pro rozvoj kariérového poradenství na školách?

Odpovědi respondentů na tuto otázku přinášejí informace, které již zazněly v odpovědích na otázky č. 17 a č. 18.

Výchovní poradci spatřují možnosti rozvoje KP v následujících možnostech:

- V systémových změnách, které zahrnují:
 - snížení úvazku přímé pedagogické činnosti VP,
 - oddělení pozice VP a KP či zřízení funkce KP,
 - zavedení konzultačních hodin VP (KP),
 - účast výchovného poradce na výuce,
 - zařazení předmětu KP do výuky,
 - navýšení počtu odborníků a jejich časových možností (i jako součást ŠVP).
- Ve spolupráci s institucemi, rodiči, zaměstnavateli
 - a. spolupráce s úřady práce, spolupráce s IPP,
 - b. spolupráce se zaměstnavateli - besedy se zástupci firem, exkurze do provozů, oborové dny (možnost vyzkoušet si budoucí povolání, dny otevřených dveří v podnicích),
 - c. spolupráce a návštěvy SŠ, VŠ - burzy škol, dny otevřených dveří na SŠ, VŠ,
 - d. besedy žáků se zástupci různých profesí (za účelem získání profesních vzorů).
- V propagaci KP
 - ve vytváření smysluplných a přehledných materiálů KP včetně větší propagace KP.

20. Jste seznámen/a s pojmem „dovednosti pro řízení vlastní profesní a vzdělávací dráhy“ (care management skills)?

	Počet celkem	Podíl celkem	Počet ZŠ	Podíl ZŠ	Počet SŠ	Podíl SŠ
Ano	5	10,2	0	0	4	13,8
Spíše ano	17	34,7	8	47,1	8	27,6
Ne	19	38,8	5	29,4	13	44,8
Spíše ne	8	16,3	4	23,5	4	13,8
Celkem	49	100,0	17	100,0	29	100,0

Na tuto otázku odpovědělo 49 respondentů z 58. 44,9% respondentů (součet procentních podílů odpovědí „ano“ a „spíše ano“), uvedlo, že je seznámeno s pojmem „dovednosti pro řízení vlastní profesní a vzdělávací dráhy“ (care management skills). Více než polovina respondentů uvedla (55,1% - součet procentních podílů odpovědí „ne“ a „spíše ne“), že s tímto pojmem seznámena není.

Z pohledu odpovědí dle typu škol, ze 17 respondentů pocházejících ze základních škol, méně než polovina (47,1%) uvedla, že je spíše seznámena s pojmem „dovednosti pro řízení vlastní profesní a vzdělávací dráhy“. 52,9% respondentů naopak uvádí, že s pojmem care management skills seznámeno není (součet procentních podílů odpovědí „ne“ a „spíše ne“).

29 respondentů pocházejících ze středních škol také méně než polovina (41,4%- součet procentních podílů odpovědí „ano“ a „spíše ano“) uvedla, že je seznámena s pojmem „dovednosti pro řízení vlastní profesní a vzdělávací dráhy“ (care management skills). 52,9% dotazovaných naopak uvádí, že s pojmem care management skills seznámeno není (součet procentních podílů odpovědí „ne“ a „spíše ne“).

3 respondenti pocházeli z jiných typů institucí, než základních a středních škol. Jejich odpovědi nejsou samostatně vyhodnocovány.

21. Jaké dovednosti pro řízení vlastní profesní a vzdělávací dráhy dnešní škola rozvíjí?

Z hodnocení odpovědí této otázky vyplynulo, že respondenti zřejmě nejsou zcela správně obeznámeni s pojmem „dovednosti pro řízení vlastní profesní a vzdělávací dráhy“ (care management skills), (viz též otázka č. 20). Respondenti na tuto otázku v ne nevýznamné míře uváděli odpovědi, které zahrnovaly spíše aktivity, které škola pro žáky pořádá (např. odpověď – „škola pořádá různé semináře, účast na seminářích ...“ „... zájmové kroužky, orientace na trhu práce, kontakty, semináře ...“ apod.).

Z dovedností, které respondenti chápou jako dovednosti, které slouží pro řízení vlastní profesní a vzdělávací dráhy, respondenti uvádějí, že dnešní škola rozvíjí:

- Schopnost vyznat se v sobě samém a svých zájmech a potřebách
 - sebehodnocení,

- sebereflexe,
 - sebepoznávání,
 - sebeposuzování,
 - uvědomění si svých cílů, přání, reálných předpokladů.
- Schopnost vlastní aktivity a přijetí zodpovědnosti za své konání
 - cílevědomost,
 - pracovitost,
 - samostatnost,
 - zodpovědnost,
 - schopnost rozhodování se,
 - kreativnost,
 - flexibilita,
 - schopnost se dále učit a sebevzdělávat,
 - potřeba sebevzdělávat se,
 - schopnost učit se řešit problémy,
 - aktivní přístup k životu.
- Komunikačně – sociální dovednosti
 - komunikativnost,
 - schopnost spolupráce,
 - schopnost týmové práce,
 - schopnost vystupování,
 - sebe prezentace,
 - organizační dovednosti
 - sociální dovednosti.
- Schopnost zorientovat se
 - praktická orientaci v profesích, ve kterých byl žák/učeň vzdělán (kuchař, číšník, hotelový provoz ...)
 - schopnost pracovat s internetem a informacemi,
 - všeobecný rozhled,
 - orientace na trhu práce,
 - orientace v legislativě a organizacích trhu práce,
 - znalost trhu práce v místě regionu,
 - znalost trhu práce v ČR, zahraničí.

„Obecně nevím - naše škola rozvíjí: schopnost (dovednost) pracovat s informacemi (infoabsolvent.cz), samostatné rozhodování v oblasti vlastních zájmů, reálné posouzení vlastních zájmů, schopností a možností pracovního trhu, sebeuvědomnění a sebe prezentaci.“

Podle některých respondentů však dnešní škola rozvíjí dovednosti, které slouží pro řízení vlastní profesní a vzdělávací dráhy, málo nebo vůbec.

„Moc se nerozvíjí. Sebereflexi a autoregulaci frontální výchova moc neprospívá. Více prožitkových cvičení by neškodilo, laboratorní práce jen s pravítkem nikoho k architektuře nenadchne.“

„Umění pracovat s informacemi a vyhodnocovat je; méně se asi řeší umění poznat se a sebehodnotit a prezentovat se.“

„Záleží na studijním oboru, ale spíše málo.“

„Myslím si, že to záleží hlavně na konkrétním jedinci, jak si to řídí sám.“

„Žádné.“

„Domnívám se, že slovo žádné...“

Závěrečné shrnutí nejdůležitějších výsledků hodnocení dotazníku, části c):

- převážná většina respondentů považuje kariérové poradenství za významnou součást své současné poradenské praxe;
- většina respondentů se domnívá, že by se v budoucnu měla věnovat kariérovému poradenství více než dnes;
- jen necelá polovina respondentů se domnívá, že tématu „Člověk a svět práce“ je na školách věnována dostatečná pozornost;
- více než polovina respondentů není seznámena s pojmem „dovednosti pro řízení vlastní profesní a vzdělávací dráhy“ (care management skills).

Zpracovala
Hana Bartoníčková
NVF, o.p.s.
Říjen 2014